

י"א אייר תשע"ה, 30.4.2015

גיליון מס' 456

פרשת אמור

ספירה אישית או ספירה ציבורית

מאת יצחק ליקסנברג, קיבוץ מירב

"פרשת המועדות" המופיעה בפרשתינו (כ"ג) כורכת יחדיו את חג הפסח ואת חג השבועות שאפילו לא נזכר בשמו ומובלע בתוך ספירת העומר. וכך נאמר בפרשה:

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. עַד מַמְחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׂבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. מִמוֹשְׁבֵיכֶם תְּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנַי עֶשְׂרִים סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בַּפּוּרִים לַה'. (כג, טו-יז)

שבועות מוזכר רק כיום החמישים לספירה והדגש בכתוב הוא על שתי לחם החמץ שמובאים ביום זה. בהמשך מזכירה התורה את הקרבנות אותם יש להביא בחג, כששוב הדגש הוא על הלחם שמובא ביום זה, "וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם", ואח"כ מגלה לנו התורה שיום זה הוא "מִקְרָא קֹדֶשׁ הֲיֵה לָכֶם", כלומר שזהו יום חג. ברור אם כן שיש קשר בין חג הפסח לחג השבועות, קשר שעובר גם בימים שאנו בעיצומם - ימי ספירת העומר.

על הפסוק "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" אומרת הגמרא במסכת מנחות (ס"ה ע"ב) "וספרתם לכם - שתהא ספירה לכל אחד ואחד". ומסביר רש"י שם "לכל אחד ואחד - שכל אחד חייב לספור", ולכן הציווי הוא בלשון רבים "וספרתם" ולא בלשון יחיד "וספרת". אם היתה התורה כותבת בלשון יחיד "וספרת" לך ממחרת השבת ... שבע שבתות תמימות" היינו חושבים שמצוות ספירת העומר אינה לכל הציבור?

המשנה ברורה (סימן תפט ס"ק ה) מדייק מדברי הגמ' ולומד שני חידושים בדיני הספירה:

- א. שאין דין 'שומע כעונה' בספירת העומר. כלומר כל אחד צריך לספור לעצמו ולא ניתן לצאת ידי חובת הספירה בשמיעה של משהו אחר, כלומר שבפסוק הזה התורה גילתה לנו במפורש שיש עניין שכל אחד יספור בעצמו.
- ב. ללא הפסוק, היינו חושבים שספירת העומר נתונה לבית הדין, כמו בספירת השנים ליובל שעליה נאמר בפרשת בהר "וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים" (כה,ח) ושם בית הדין סופרים ולא כל אחד מישראל. באה התורה ומשמיעה לנו שמצוות ספירת העומר נתונה לכל אחד ואחד מישראל.

ענייני הזמן נתונים לבית הדין והוא זה שמקדש את הזמנים, מעבר את השנים והחודשים וקובע את זמני המועדים. בית הדין הוא לא רק בית דין של ממונות שבא לבדוק ולברר את המציאות, זהו בית דין שקובע את המציאות ומגדיר את הזמן. הדבר מוכח בעליל מהמשנה במסכת ראש השנה האומרת שגם אם כולם ראו את מולד הלבנה והמציאות ברורה בעליל, לא יתקדש החודש אלא אם כן הכריז על כך בית הדין.

שבועות הוא החג היחיד שאין לו תאריך קבוע, זמנו הוא חמישים ימים לאחר הקרבת קרבן העומר.

על פי הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל ישנה מסורת ביד הגאונים שבזמן שביהמ"ק חרב ואין סנהדרין, בטלים דיני היובל ומניין שנות היובל. לכן חלה שנת השמיטה כל שבע שנים ברצף ללא הפסקה ליובל בכל חמישים שנה. אם ספירת העומר היתה נתונה לבית הדין, כמו כל יתר ענייני קדושת הזמן, יתכן שכמו שבטלה כיום ספירת היובל, היתה בטלה גם ספירת העומר, וממילא היה בטל גם חג השבועות! לכן מחדשת התורה ומדגישה "וספרתם לכם - שתהא ספירה לכל אחד ואחד". אין צורך בסנהדרין שימנו את הימים, וממילא ספירת העומר וחג השבועות קבועים לעולם.

ספירת העומר נמסרה לכל אחד מישראל מכיוון שחג השבועות - חג מתן תורה - שייך לכל אחד ואחד, ומפני שמעמד הר סיני הוא אחד מעיקרי האמונה ומהווה הוכחה לתורה מן השמים ולנבואת משה, וגם מפני שעצם נתינת התורה הוא דבר שודאי שייך לכל יהודי. לכן מצווה על כל אחד לספור. לא די לנו שבכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. זהו רק שלב ראשון בדרך לגאולה הלאומית והאישית. היציאה ממצרים והשחרור מהעבדות הן רק שלב בדרך לחרות האמיתית. כאן מתחיל הגעגוע, הכמיהה והספירה לקראת קבלת התורה שהיא עיקר ויסוד חיינו, ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה.

במהלך ספירת העומר אנו מתקרבים בכל יום עוד קצת אל המטרה. כל יום הוא שלב חשוב במעבר ממצרים להר סיני, מבניין הגוף לבניין הנשמה, מקרבן העומר הפשוט העשוי שעורים אל שתי הלחם של שבועות העשויים סולת חיטה. לכל יום יש חשיבות בפני עצמו. אין קיצורים ואין דילוגים. בסופו של התהליך אנו מגיעים אל חג השבועות - חג מתן תורה. זהו לא מאורע היסטורי ולכן אין לו תאריך נקוב. הוא גם לא תמיד נחגג ביום שבו ישראל קיבלו את התורה בסיני, מאחר שבזמן שקבעו את החודשים ע"פ מולד הלבנה ולא בלוח הקבוע שלנו, שבועות יכול היה להיות בה', בו' או בז' בסיון. חשיבותו של החג היא בכך שהוא מגיע בסופה של הספירה, בסופם של חמישים הימים שבין פסח לעצרת. חשיבותו של החג היא בקבלת התורה השנה ע"י כל אחד ואחד מישראל.

שנזכה לקבל את התורה בשמחה, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות, להגדיל תורה ולהאדיר!

יצחק ליקסנברג, חבר קיבוץ מירב, נשוי לרחל ואב לשמונה.
מחנך ומורה בבית ספר שק"ד בשדה אליהו.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il